

GAZETA NARODOWA Y OBCA.

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.
C. Tacit.

Z WARSZAWY W SOBOTĘ DNIA 29. PAZDZIERNIKA ROKU 1791.

Sessja seymowa d. 25. Października. P. Marszałek seym: „Im przedłużone w dopełnieniu żądania, tym miłsze w u- „skutecznienu staia się. Zdarzenie na dniu wczorajszym „odfunęto zagajony do decyzji projekt, opisu i urządzenia „kommissji skarbowey O. N. przez deputacyą konstitucyi- „ną stosownie do zapadłego prawa połączającego skarby prze- „formowany. Raczycie już dziś P. stany! przyjąć go pod „swe wyroki, czym publiczne oczekiwanie, niech się za- „spokoi”. — *P. Świętosławski Wołyński*, chcąc mieć warunek z prawa: aby udziałność narodu ścięśnianą nie była; aby dla zabezpieczenia swobód narodowych, wybor osób do do- zoru skarbu, do rządu woyska, do wymierzania sprawi- dliwości w assefforyi, do kommissji policyi, nie od intry- gi możnych, nie od woli panujących, ale od samego za- wili narodu; popiera projekt *P. Czackiego Czerniechowskiego*, na ostatniej sessji wniesiony, prosząc o podniesienie jego, przed decyzją projektu o kommissji skarbowey. — *P. Sokolnicki Pozn:* Wprowadzając z ostatniej sessji materiyą o nie- przytomnych w kraju ministrach i officerach; żąda: aby udecydowane zalecenie do Straży, było w stanach na pi- śmie podane, i czytane — Gdy ten wniosek licznie popar- tym zostaje, czyta P. Sekretarz notę marszałków konf: do straży. — *Niży na podpisach wyrażeni, dopełniając wolę stanów, mają honor donieść J. K. Mci w straży &c.* — *P. Sokolnicki Pozn:* „Nie bez przyczyny żądałem tego przeczytania, które już „zaspokoilo troskliwość moją o pewności skutku woli sta- „nów, gdy słyszę że Straż ma nakazać stawienie się mini- „strowi rządowemu, i zaprzyśiężenie konstitucyi 3. maja. „Bo gdyby trzymać się przyzwoito tego prawa, iż Straż tyl- „ko do magistratur rządowych wydawać może zalecenia; „wtedy nicby mi nie zaręczało posłuszeństwa ministra, po- „nieważ w opisie swoim kommissya woyskowa nie ma za- „dnego prawa do zobowiązania onego”. — *P. Krzucki Wołyń:* mniemając byż. nie z powagą stanów seymujących zasylać notę do Straży, żąda: aby przemieniona była w zalecenie. — Czyta P. sekretarz zalecenie, przyjęte jednomyślnie w sło- wach: „My król za zgodą stanów, zalecamy UU: seymowe- „mu i konfederacyi O. N. marszałkom, aby donieśli Stra- „ży iż jest wolą naszą: żeby ta, ministrom rządowym rze- „czypospolitey za granicą znajdującym się z woli stanów, „nakazała stawienie się w przeciągu trzech miesięcy od da- „ty niniejszego zalecenia, do pełnienia swoich obowiązków, „i wykonania przysięgi na ustawę rządową roku terażniey- „szego zafszą, niemniej zaleciła kommissji woyskowej O. „N. żeby ta ordynansem swoim ściągnęła w tymże czasie „wszystkich urlopowanych officerów, którzy przysięgi na tę „ustawę rządową nie wykonali, oraz aby też straż doniosła „seymowi o tych, którzyby w czasie przepisany, woli „stanów nie dopełnili.

P. Jabłkowski Sieradzki popiera projekt *P. Czerniechow- skiego*. W projekcie opisu kommissji skarbowey, chce mieć dodatek: *Podskarbiowie wielcy*; przypominając prawo, że licz-

ba ministrów ma byż. zmniejszona — Daley żąda: aby no- minacya officyalistów przy podskarbin zostawiona była, oświadczając: że minister ten, co dwa lata zostaje pod od- powiedzią seymowi za wszelkie przestępstwo, a nawet i wy- bor niedogodny. —

P. Gieysztor Trocki, przymawiając się do pierwszego punktu projektu, że kommissya skarbowa O. N. ma odby- wać się w Warszawie; mniema go byż. niedogodnym. „Wie- „my o tym, że potomność nasza mieć będzie króla, ale „nie wiemy jakiego. Byż. może, że ten mając pod bokiem „swoim magistraturę i skarby, łatwiej trafi do niego. — Nie „mówię ja, ani determinuję, gdzie ma byż. lokacya kom- „missji? niech będzie gdzie się podoba, aby tylko nie w „stolicy”. — Co do warowanego bezpieczeństwa dla officjali- stów, żąda w tej mierze objaśnienia, aby pod ogół do- brodzieystwa tego officjaliści na komorach pogranicznych, mogący mieć złą zaletę, nie podchodzili. Ostrzega waru- nek: aby kommissarze na sessjach przytomni nie przywła- szczali sobie pensyi nieprzytomnych, lecz iżby ta w skar- bie zostawała, a kommissya z niey rachunek czyniła. Nad- to, aby Podskarbiowie za nieprzytomność swoją na sessjach podlegali odciąganiu pensyi jak i kommissarze. — Nakoniec przypominając prawo o zmniejszeniu ministeryów, wnosi projekt, determinujący na potym, dwóch tylko podskarbin, i dwóch hetmanów; jednego z Korony, drugiego z Litwy; jednego do straży, drugiego do kommissji. — *P. Krzucki Wo- żyński* mniema: że się dogodzić może żądaniu popierających projekt *P. Czerniechowskiego*, gdy w tym punkcie, gdzie jest wyraz: że nie może byż. kommissarzem, kto od roku nie ma posessyi, dodadzą te słowa: = i kto od narodu obrany nie bę- dzie kandydatem = *P. Marszałek seym:* oświadcza: że podany projekt przez *P. Czerniechowskiego* nie tylko ma stosunek do samey kommissji skarbowey, ale i do innych rządowych magistratur; dla czego oddzielnie przechodzić będzie.

Czyta P. Sekretarz projekt zagajony pod tytułem = *Kommissya skarbowa O. N.* — *P. Sierakowski kaszt: Słonjski*, z powodu wyrazów w czytany projekt, poruczających kommissji skarbowey dozór koron, i innych kleynotow rzpltey, mowi za urzędem brata swego kustofsa koron: w zamku *Krakowskim*, żądając takiego w projekcie zape- wnienia, któreby najmniej, ten od wieków upoważniony urząd, nienadwężało. — *P. Jezierski kasztelan Łukowski* oświadcza: że zgadza się na wniosek, aby po wojewódz- twach wybierani byli kandydaci, ale na ten raz ostatni chce aby w seymie elekcyja następowała. Aby warunek względem posessyi mienia, dla kommissarzów skarbowych, rozciągnięty był i na Podskarbin. W punkcie o pisarzu skarbowym, dodać: iżby on sam pisywał dekreta. Co do czyszczenia rzek, czyniących zawadę handlowi, aby po- mnąć o kanale *Muchawieckim* w Litwie, i na dokończenie tego fundusz oznaczyć. Zeby poznać honorowe warty, ulżyć żołnierzowi pracy, i dać mu czas do zarobku; a dla ofszczę-

oszczędzenia wydatku, zmniejszyć milicję skarbową kor. zwłaszcza, że milicja skarbu Lit: z 40. tylko głów składa się, a w koronie dotąd 240. głów jest skarbowego żołnierza. P. Skorzewski Kaliski: z mocy instrukcji względem zmniejszenia ministerów, żąda decyzji o podskarbach, oraz nominacją officialistów Litewskich, przy Lit: a koronnych przy koronnym Podskarbie chce mieć zostawioną. — P. Działyński Dobrzyński domawia się o wymazanie punktu: że batalion Pontonierów będzie pod rządem komisji, a pod komendą prezydującego. — P. Zambrzycki Nurski, żąda objaśnienia względem determinowanego 5. osob kompletu w komisji, przypominając prawo zastrzegające przewyższającą liczbę z stanu rycerskiego. — P. Zyliński Plenipotent wydziału Grodzieńskiego przypomina na przedostatniej sesji zapadłe prawo łączące skarby O. N. i warunki, że tyle być powinno komisarzy z prowincji Lit: ile będzie z Korony, aby równość składu, nie dopuszczała przemagania. Obok tego kładąc prawo o miastach, i wyraz w projekcie, że po 2. z każdej prowincji koronnej, a 2. z Litwy ma zasiadać w skarbie plenipotentów miejskich, mniema, że późniejszemu warunkowi Unii nie korresponduje, bo zamiast równej liczby Plenipotentów, będzie z prowincyj koronnych czterech, a z Litwy tylko dwóch. — P. Sokolnicki Poznański odpowiada: że prawa łączące skarby, i warunki onego nie ściągają się do miast Lit: i że jest zastrzeżenie przewyższającego kompletu z stanu rycerskiego; dla czego nie uznaje potrzeby przyjęcia dopiero uczynionego wniosku.

Te, i tym podobne wnioski, za poprawą projektu, składania wola stanów do odesłania onego po poprawę do deputacji konstytucyjnej. Sesja solwowana na Czwartek.

Sesja sejmowa d. 27. Października. P. Marszałek sejm: zagaja sesję do projektu komisji skarbowej, poprawionego w deputacji konstytucyjnej.

P. Chojewski Kijowski przekłada: iż nadzedł tydzień ekonomiczny, w którym materje skarbowe traktowane być mają: zamawia, aby po przejściu komisji skarbowej, wzięte były pod rozagę projektu o starostwach: mówi za przedażą starostw na wieczność.

P. Sokolnicki Pozn: wnosi projekt deklaracji, zawierający w sobie pewne doczesne urządzenia skarbowe, które są konieczne potrzebne, jeżeli projekt komisji skarbowej, od deputacji konstytucyjnej przyniesiony, będzie przyjęty. — Po przeczytaniu tego projektu, PP. Morški kaskzt; Kamien: Gieysztor Poseł Trocki, i inni, stawiając circa legem curiatum, które przeznaczyło po dwóch tygodniach prawodawczych, trzeci tydzień materjom ekonomicznym, żądają podniesienia projektu o starostwach.

P. Pniński Wołyński wnosi projekt o starostwach — Król Jmć przekładając: że gdy całe dwa tygodnie, prawodawstwu poświęcone, zeszły nad samym roztrząsaniem i poprawkami projektu komisji skarbowej, radzi, ażeby nie odwlekać decyzji onego, a przez to nie przyczynić nowej straty czasu.

Czyta P. Sekretarz zagajony projekt komisji skarbowej O. N. w następujących artykułach. 1. co do miejsca komisji. 2. co do składu komisji. 3. co do władzy. 4. co do granic władzy. 5. szczegółowy opis władzy i obowiązków komisji. 6. co do władzy sądowej komisji. 7. porządek postępowania komisji. 8. powinności i stosunki komisji względem seymu. 9. obowiązki i stosunki komisji względem straży. 10. stosunki komisji skarbowej z innemi rządowemi rzpltey komisjami, tudzież z komisjami wojewodzkiemi — Na koniec przysięga dla komisarzów.

Xże Marszałek konf: Lit: imieniem i z zlecenia Litewskiej prowincji, żąda następujących do przeczytanego projektu popraw: w najpierwszym punkcie o miejscu odbywania się komisji, pragnie mieć zastrzeżoną alternatę, w każdym trzecim biennium dla Litwy. — Powtóre: ażeby officiali skarbowi w Litwie, brani byli z obywatelów Litewskich. — Nakoniec dla uzupełnienia prawa łączącego skarby, żąda: aby liczba plenipotentów miejskich z prowincji Lit: zasiadających w skarbie, do liczby plenipotentów z prowincyj koronnych zwiększoną została. — P. Potocki Marz: W. Lit: przymawiając się do ostatniej żądanej poprawy, radzi: żadnej nie czynić odmiany w prawie o miastach; ale podaje szrodek: aby na każdej takiej sesji komisji skarbowej, kiedyby przychodziła okoliczność handlu, lub miast prowincji Lit: dotycząca się, uważana zawsze była równość zasiadających plenipotentów miast koronnych z plenipotentami od miast Lit:

Następują liczne wnioski i przymowienia się w materji komisji skarbowej. — W czasie, kiedy się zapisują na projekcie niektóre poprawki, zachodzi trzykrotna jednomyślna zgoda izby na projekt komisji skarbowej. — Lecz że się pokazuje wątpliwość o kilka nowych dodatków, w projekcie zapisanych, izba przez czas niejaki rozwiązaniem tej wątpliwości zatrudnia się.

P. Weysenhoff Inflantki czyni uwagi względem nowych dodatków. — P. Potocki Marz: W. Lit: „Przełożymy nam dopiero P. S. P. Inflantki, że co do miejsca komisji „skarbowej obojga narodów, słowa projektu, od deputacji podanego, od sekretarza sejmowego czytanego, są „następujące: *Komisja skarbowa obojga narodów odbywać się ma w mieście rezydencji królewskiej.* Dawniejszy wyraz „raz w projekcie *w mieście Warszawie*, wymazany w onym, że znajduję. — Kiedy więc tak a nie inaczej jest P. R. S. „i kiedy ten projekt, ogólnym zdaniem, zamienił się w „prawo, jest interesem, nie jednej prowincji Litewskiej, „ale wszystkich prowincji, ale dobra publicznego, spór „trwający jednomyślnym porozumieniem się zakończyć. „Co do mnie, brać za miasto rezydencji królewskiej inne „nie mogę, tylko te, które prawem królowi do mieszkania „nie jest przeznaczone. Nie znajduję zaś miast innych tak „kowych, prócz *Warszawy*, w czasie sejmów ordynaryjnych, i *Grodna* w czasie kolei, każdego trzeciego seymu. „Te podług mnie, są miejsca legalnej królów rezydencji: „inne, zależą od ich woli i wyboru. I kiedy prawo mówi, że komisja skarbowa, odbywać się ma w mieście „rezydencji króla; równie mi mówi, o mieście *Warszawie*, „i o mieście *Grodnie*. Stosownie do czasu, gdzie król z prawem „mieszkać, to jest rezydować winien. Słowa projektu, „a iak większość mniema, prawa, dobrą wiarą brane, wątpliwości nie podpada. Nie tak więc P. R. S. troskliwi o „miejsce, w którym komisja skarbowa odbywać się ma, „być winniśmy, jako raczej o to, aby opatrzyć środki, „by z takowego komisji przenoszenia się, bądź w całości, bądź w administracji skarbu, złe nie wypadały „skutki”.

Na koniec podane sobie na osobnym papierze te dodatki, o które wątpliwość była, jednomyślnie izba przyjmuje, i tak projekt cały komisji skarbu: jednomyślną zgodą w prawo zamieniony został.

Czyta P. Sekretarz projekt P. Wołyńskiego o starostwach. Sesja solwowana na dzień następujący.

Wypis z listu pisanego z Mińska dnia 14. października przez obywatela przytomnego w obozie.

„Ciekawością zdjęty widzenia obozu, i wojska w nim „zgro-

„zgromadzonego, z odległych stron pospieszywszy, z naj-
„czulszym ukontentowaniem uyrzałem wojsko piękne, oho-
„cze, i dobrze musztrowne, złożone z 12. szwadronów ka-
„waleryi, to jest: 3. szwadrony z pułku przedniey straży
„Kirkora pułkownika; 3. szwadrony Bielaka Jenerała Majora;
„3. szwadrony Jeleńskiego Pułkownika. — 3. szwadrony Chle-
„wińskiego Pułkownika. — Z 1. kompanii artylleryi, 15. sztuk
„armat batalionowych z wozami, zupełną amunicyą, końmi,
„zaprzęgiem, woźnicami, dozorcami porządnie przybranemi —
„nakoniec z 6. batalionów piechoty, to jest: 1. batalion z rey-
„mentu pierwszego buławy wielkiej — 1. z reymentu drugiego
„buławy wiel — 1. z reymentu czwartego buławy polney — 1.
„z reymentu piątego szefłowstwa Grabowskiego — 1. z reymentu
„szóstego szefłowstwa Nieśiołowskiego — i 1. z reymentu domu
„książąt Radziwiłłow. — Oboz ten z urządzenia kommissyi woj-
„skowej O. N. opatrzone w żywność, furazę, piekarnią
„obozową z piecami piekarnianemi; w sprzęty lazaretowe,
„naczynia jadalne i kuchenne, oraz potrzebne narzędzia do
„działań feldcerskich. — Dnia 25. września nadciągnęły po-
„wyżey rzeczony korpusy. Piechota stanęła w Mińsku; ja-
„zda w bliskości, po kantonowych kwaterach dla szczegul-
„ney rewii, i exerceerunków z ogniem każdego z korpusów.
„Te gdy odbyły się przez 9. dni wciąż, na dniu 5. paździer-
„nika, całe wojsko, do obozu przeznaczone dla zaczęcia
„jeneralnych manewrów uszykowało się za miastem z przy-
„jazdu od Kojdanowa. Za przybyciem P. Jedyckiego Jene-
„rała kommanderującego, ruszyło w najlepszym szyku, i
„okazałym porządku na plac, do obozowania przeznaco-
„ny. Widok ten wojska, ile pierwszy raz w tey okolicy
„praktykowany, nie mało nas obywatelów, z odległych na-
„wet okolic zgromadzonych, ukontentował; gdy za daniem
„znaku, cały oboz w pół godziny rozbitym okazał się. —
„Wojsko obozujące, codziennie całym swym korpusem od-
„bywając manewry z ogniem, z czułym rozrzewnieniem
„patrzających, w dniu 12. października one zakończyło, i
„zwinąwszy oboz na swe leże rozefzło się. — Dzięki kró-
„lowi, sternikom obrad, seymującym stanom, i magistratu-
„rze wojskowej, tak gorliwie i przykładnie pracującej, iż
„los oyczyzny naszej, nietylko dobrą ułtawą, ale i siłą
„wewnętrzną, tak znacznie pomnożoną, już jest zabespie-
„czony. — Przez cały czas obozowania P. Jedycki Jenerał
„kommanderujący, nie tylko dla wszystkich officerów, ale
„nawet i dla przytomnego obywatelstwa (cieszących się że
„nie darmo ich ofiary w podatkowaniu wyłożone zostają)
„z niemałym swoim kosztem, pod namiotami codziennie
„stoły utrzymywał.”

Z Coblentz d. 10. Października. Dowiadujemy się, iż
liczba wyszłej z Francyi szlachty francuskiej dochodzi już
42,687.; dziś z paryża 16. jeszcze przybyło. — Xiążę de
Nassau wysłał officera do Ostendy z rozkazem, ażeby mu
jak najszybciej dawał znać, kiedy się flotta Moskiewska w
porcie tamtym okaże.

Z Lizbony d. 18. września. Dwór nasz wyjeżdżał do
Mafra, gdzie królowa i następca tronu, położyli pierwszy
kamień na fundamenta klasztoru franciszkanów, który się
tam ma zakładać. — Mowią, iż trybunał inkwizycyi złączo-
ny bydz ma z sądem cenfury xiążek; niektórzy wnoszą,
iż to jest krokiem do zwolnienia surowości inkwizycyi, a
później do zupełnego jey może zniesienia. Wielu francuzów,
którzy tutaj niektóre francuskie piśma, na portugalski język
tłumaczyć kazali, dawniej wtrąceni za to do więzienia,
dziś, na francuskim okręcie, odesłani są do kraju swego.

Z Tunis d. 1. września. Codziennie oczekujemy tu wo-
jennego francuskiego okrętu, który przywieść ma summy w

gotowych pieniądzach, tudzież klejnoty w podarunku dla
Beja, z przyczyny zawartego traktatu. Wiele okrętów
Hiszpańskich tutaj przybyło dla zakupu zboża. — Statki
wojenne Weneckie gęsto około brzegów naszych okazują się.
Mowią, iż admirał Emo wkrótce przyjdzie z większą liczbą
okrętów dla przymuszenia Beja do pokoju, lecz Bey tak
mało lęka się tego, iż ustawicznie wysyła zbrojne małe
okręty, które Weneckie i Neapolitańskie statki zabierają. —
Jeden Wenecki korsarz, w bliskości Bastyi w Korsyce dwana-
ście kapry zabrał. Bey upomina się o nie u francuskiego kon-
sula, grożąc, iż jeżeli w przeciągu dwóch miesięcy wyda-
ne nie będą, korsarze Tunetańscy, wszędzie ścigać będą na-
rodową flagę.

Z Madrytu d. 23. września. Przedwczoray odebraliśmy
wiadomość, iż król francuski przyjął konstytucyą. Lubo
dwór nasz wielce się interesuje do terażniejszych okoliczno-
ści francuskich, nie maśz atoli podobieństwa, aby Fran-
cya z tey strony lękać się czego miała, gdyż stan dochodów
naszych nie pozwala o nowych myśleć wydatkach. Mimo
mexykańskich i peruwiańskich kruszców, srodze na pieniądzach
zbywać zaczyna. Rząd odebrać musiał pensye wielu pu-
blicznym urzędnikom, szukał oraz poczynić zaciągi w Lis-
bonie, Genuy, Hollandyi, Wenecyi, a nawet i w Szwajcarach.
W pierwszych dwóch miejscach, zaciągi te nie przyszły
do skutku; w drugich zaś konkurencya Moskwy, Austryi,
Szwecyi, i Ameryki sprawiła, iż procenta do pięciu od sta
podniosły się. — Tym czasem bank s. Karola, pożyczyl skar-
bowi 20,000,000. realów. — Potwierdza się: iż cesarz maro-
kański podpisał już z rządą naszym w Ceucie rozeym, któ-
ry wkrótce do zupełnego przyprowadzi pokój. — Pokoy
z Algierczykami, jest prawie jak pewny. Hiszpania opuści
Oran, i odda go Bejowi Mascara, wprzód atoli fortyfikacye
będą zgładzone, za to zaś wolno będzie ufortyfikować Ma-
salquivir.

Z Londynu d. 11. października. Twierdzą za rzecz pe-
wną, iż parlament nie zacznie się, iak w przyszłym miesiącu
stycznia. — P. Burke zupełnie już z ministerium naszym
pojednał się, i wraz z sekretarzem stanu lordem Grenville
był u P. Pitta, i długo z nim rozmawiał. — P. Fox z przy-
jacieli i uwielbicieli swemi, obchodził na dniu wczor-
ajszym, rocznicę obrania swojego w Westminster, a to w
austeryi Schaksppear zwaney. Na posiedzeniu tym, jak zwy-
czajnie, wiele było mów, wiele śpiewano piosnek, i wiele
wyprózniono butelek. — Na ostatnich gonitwach konnych w
Newmarket, xiążę de Galles i P. Fox znaczne pieniężne sum-
my w zakładach wygrali. — Z przykładu dobrej nadziei na-
deszły wiadomości, iż przeznaczone do Botanybay z więźnia-
mi okręty, stanęły tam szczęśliwie na początku maja; kom-
mandant wysłał z tamtąd 2. okręty, ażeby jak można naj-
prędzej do osady w Jacksonsbey żywność i inne potrzeby
zawiozły. Liczą, iż ta osada złodziejów, tyśiąc razy wię-
cej narodowi kosztuje, niżby wynosić mogła summa wszy-
stkich popełnionych w Anglii kradzieży. — Mimo surowych
kar, kradzież i odbijania nocne coraz się w Londynie pomna-
żają. Przed kilką dniami, złodzieje dobrali się do domu
Aldermana Saunderson, i 2000. funt: szter: zabrali. Naste-
pujący nocy w domu jednym w Westminster, ukradziono
siebra stołowego na 1000. funt: szter: Rzecz naydziwniey-
sza, iż w obydwóch tych kradzieżach złodzieje tyle sobie
czasu dali, iż wiele butelek wina wypróznili w tych do-
mach, a nikt ani z państwa, ani z slug nie obudził się. —
Do tych występków przydać należy przykłady zepfucia i skaże-
nia obyczajów. Siedmiu mężów zapozwało do konsystorza
niewierne żony swoje; patronowie obśię z spraw tych obie-
Pppp 2

cią sobie żniwo. Człowiek jeden zacnego urodzenia, natrafił w przeszłym tygodniu małżonkę swoją w poufalem wielce ułożeniu, z krawcem, który damie przyszedł brać miarę na sznorówkę. Zawstydzona niewiasta z rozpacz zabrawszy klejnoty, i inne kosztowne rzeczy; z ulubionym swoim do *Francji* ujechać chciała, lecz zatrzymano ją w puł drogi do *Douvre*, i nazad do *Londynu* przywieziono; krawiec uciekł przed ścigającymi. Publiczność tutejsza przypadkiem tym wielce jest zgorzloną.

Z *Sztokholmu* d. 11. października. Aptekarz *Aken* w *Orebro* wynalazł profzek, który wsypany w wodę, natęższe pożary gasi wkrótce czafie. Wiele doświadczeń okazał już szczęśliwego tego wynalazku, i wkrótce w obecności króla w *Drottningholm*, czynić ma podobież profzku tego doświadczenie, na domach, które umyślnie budują.

Z *Bruxelli* d. 10. października. Skoro tylko rządca nasz najwyższy odebrał od króla *Francuzkiego* wiadomość, o przyjęciu konstytucyi, wysłał natychmiast do wszystkich portów rozkazy, ażeby odtąd flaga *francuzka* żadnych nie doświadczała przykrości.

Z *Paryża* dnia 10. października. Zgromadzenie narodowe prawodawcze.

Na sefii d. 7. skargi kilku posłów o to, iż lud i gwaryda narodowa ich wylajali, z przyczyny dekretu na dniu piątym względem króla.—Deputacye od departamentu i municypalności *Paryża*, witają nowe ciało prawodawcze, i oświadczają: iż lud, zmordowany rewolucją, żąda spokojności i szczęścia, tudzież zgody między władzami.—*P. Palloy* ofiaruje izbie busta *Rousseau* i *Mirabeau* wyrżnięte na kamieniach z *Bastylii*.—Prezydent czyta list od króla, który oznajmuje, iż dzisiaj przyjdzie do zgromadzenia.—Wkrótce król przybywa: witany głośniei okrzykami, i przyjęty ceremoniałem, używanym w przeszłym zgromadzeniu. Mówi stojący: „Mości Panowie: Zawołani przez konstytucyę dla sprawowania władzy, wam powierzonej, zwróćcie starania wasze na wsparcie powagi rządu, na wzmożenie kredytu publicznego, na zasilenie pewności wzajemnych obowiązków w narodzie, i na ściąganie miłości ludu dla nowych praw, dając mu szczęścia swojego uczucie. Ja wezwany przez konstytucyę do rozważania praw, sankcyi moiej podanych, przełożę wam okoliczności, które zdają mi się godne zachęcenia. Winnicie używać waszą obrotę na położenie skarbu, wejść we wszystkie jego szczegóły i stofunki; uyrzycie potrzebę przywrocenia równowagi między przychodami i wydatkami; przyspieszenia rozkładu i wybierania podatków; a tym samym przygotowanie uwolnienia kraju od ciężaru długów, i polepszenie losów ludu; dla czego mieć będziecie pilne i bacne oko na wszystkie części rozrządzenia skarbowego. Zatrudnicie się także ułożeniem iak najprościej praw procesów sądowych, ażeby przy poprawieniu praw cywilnych, oddawanie sprawiedliwości ułatwione, przyspieszone, i mniej kosztowne stało się. Równie bacznemi będziecie, dla założenia zasad wychowania narodowego, i przedsięwzięcia środków, któreby uboższej części narodu robotę i wsparcie na zawsze zapewniły. Okazałem wolać moję dla przywrócenia karności wojskowej, i być mieć w największej pieczy potęgę morską, tę ważną część siły publicznej, tak potrzebną dla powodzenia handlu i zachowania kolonii naszych. Spodziewać się można, iż nie będziemy wystawieni na żadne obce napaści. Przedsięwziąłem naydogodniejszy środek, ażeby dobre zachowanie między nami i obcemi mocarstwami utrzymane było, i z tąd najlepszych skutków oczekiuję. Wszystkie się łączą w obiecywaniu, iż nadzieja moja omylona nie będzie.

„Jednak nic mnie nie wstrzyma, od nakazania wszelkiej gotowości do obrony, którejby roztropność wymagała. Jeżeli chcecie ażeby gorliwość wasza przyniosła owoce, szczęśliwe, których z niej spodziewacie się, potrzeba, ażeby wielkie znoszenie się, i nieodmienna ufność między ciałem prawodawczym i królem panowały. Nieprzyjacielem spokojności naszej bez tego, aż nadto pracować będą, ażeby między nami zasiać niezgodę i rozróżnienie. Bogdayby przeto miłość oyczyzny nas poiednoczyła! bogdayby żądza pokoju mogła nas nierozdzielni uczynić; bogdayby przywrócony został porządek powszechny! Wtedy nikomu nie zostanie przyczyny, do życia oddalonym z kraju, w którym prawa w ile i poważaniu będą. To jest cel, który wam wszystkie myśli wasze wystawiać ma; to jest sprawa, którą ia waszej gorliwości i waszej miłości dla oyczyzny, iak najmocniej polecam”.

Najżywsze okrzyki kilkakrotnie przerywały mowę króla. Prezydent tak odpowiedział: „N. Panie! Przytomność twoja między nami jest nowym obowiązkiem, który dla oyczyzny zabierasz. Ustawy były zaniedbane, prawa obywatelów były skażone: konstytucyja przywróciła nowy porządek, który szczęście i równość wszystkim zapewnia. W. K. Mość winien jesteś szacować tę konstytucyę, jak obywatel; winien jesteś podać ją do wykonania, jako Król. Ona tobie dała przyjaciół, z tych wszystkich, których dawniej poddanemi nazywano. Powiedziałeś N. K. przed kilką dniami w tej prawa świątyni: iż bydy kochanym od nas, jest dla ciebie potrzebą; dla nas jest także potrzebą, bydy kochanym od siebie. Konstytucyja, zrobiła cię największym monarchą *Europy*. Mocni w naszym połączeniu, będziemy wspólnie czynić, dla dokończenia praw, dla przywrócenia królestwu porządku i szczęścia. Ta jest W. K. Moja nadzieja, ta jest także nadzieja nasza, a błogosławieństwo *Francuzów*, będzie dla nas wspólną nadgodą.”

Na sefii dnia 8. wyznaczono kommissarzy dla zweryfikowania rachunków skarbu narodowego, i kassy nadzwyczajnych przychodów. — Ministrowie króla stawiają w zgromadzeniu. Uchwalono: iż każdy z nich dnia 1. listopada zda powszechny rachunek.

Na sefii dnia 9. doniesienie: iż przychód zwyczajny, w przeszłym miesiącu, wniósł do skarbu 40. millionów, i 697. liwrów; zwyczajne wydatki uczyniły 48. millionów 500.000. liwrów. Osobne wydatki za rok 1790. i 1791. uczyniły 10. millionów 500.031. a przeto żądanie, ażeby kassa nadzwyczajnych przychodów doliczyła skarbowi 18. millionów.

Narod jest oświecony, i sprawiedliwy. Cały *Paryż* zganił dekret dnia 5. względem króla, a lud zgromadzony w pałacu *Royal* mówił: *Dzisiaj królowi odbierają krzesło, jutro go na ziemi posadzą; to się nie stanie, i my wołać będziemy vivat król.* Można mówić, iż tylko dwie partye teraz znajdują się we *Francji*: jedna za konstytucyę, druga antykonstytucyina. W tej ostatniej znajdują się razem arystokraci, i republikanci, którzy równie z przestępnymi chęciami lubo w różnych zamiarach, dążą do jednego celu, to jest: do obalenia konstytucyi. Podług tego ważnego rozdziału, każdy dobry obywatel winien przywiązać się do konstytucyi, jako do znaku zjednoczenia, do środka zgody. — *P. la Fayette* wyjechał z *Paryża* jak mówią do dóbr swoich. — Dnia 8. Król z familią swoją był na komedyi włoskiej. Jadąc i powracając, tudzież na teatrze, witany był nieustannemi okrzykami *vivat król, vivat królowa, vivat książę królewski.* Na co ten ostatni także klaszał.